

Audiència pública

Els Setze Jutges

Enderrock, 2008

Salvador Cardús | salvador.cardus@uab.cat

Professor de Sociologia de la UAB

La revista *Enderrock*, en el seu número de gener, ha distribuït una peça excepcional de col·leccionista: un CD que conté les cançons d'un disc dels Setze Jutges absolutament introbable, editat el 1966 per Concèntric i de títol *Audiència pública*.

A les tretze cançons originals d'aquell disc de vinil, s'hi han afegit tres peces més que corresponen a les incorporacions posteriors dels tres jutges que faltaven per arribar al nombre mític de setze. La reedició digitalitzada d'aquell disc ha coincidit amb la cinquantena d'anys del text de Lluís Serrahima (1931) publicat a la revista *Germinabit*, circular de la Unió Escolania de Montserrat, titulat «Ens calen cançons d'ara», i que es considera el manifest fundacional de la Nova Cançó.

Ja he escrit algunes reflexions sobre aquell manifest¹ que, segons el meu parer, constitueix un cas de veritable «efecte papallona», on un gest modest, desencadena una sèrie de moviments que han acabat donant al país una impressionant cartera de cantautors de prestigi internacional. I això, per no dir que el rock català, en el fons, també té el seu punt de partida en aquell mateix gest. En Josep Benet

(1920-2008), que va suggerir l'article a Serrahima, que va empènyer a Miquel Porter i Moix (1930-2004), Josep Maria Espinàs (1927) o la Remei Margarit (1935) a agafar una guitarra, fins que Josep Espar Ticó (1927) i Ermengol Passola (1925-2009) van fundar Edigsa per enregistrar-los, per llavors encara Passola crear Concèntric i amb Espinàs obrir la Cova del Drac i... si el 1961 només s'havia editat un disc en català, el 1965 ja eren 73 discos de deu editors. I així successivament fins a disposar de prou massa musical en català com per tenir, ara, una revista mensual com *Enderrock* o la bimestral *Sons de la Mediterrània*, una producció musical en català impressionant i un circuit de concerts i presència regular en tota mena de festes arreu del país. És un cas que s'explica, principalment, per la profunda estima que algunes persones van tenir pel país i, és clar, pel suport que sempre han obtingut aquestes iniciatives que, com passa a tot el món, posen la cultura al servei del país, amb una profunda consciència patriòtica.

Però ara no vull insistir més en aquesta qüestió, sinó parar atenció específica en el contingut del disc. Estic convençut que a tots aquells que escoltaran per primera vegada aquells «setze jutges» pioners, les músiques, lletres i les interpretacions els semblaran d'un primitivisme, per dir-ho d'alguna manera, sorprenent. Cinquanta anys són molts, sí, però els The Beatles existien des de 1957, Bob Dylan canta des de 1959 i els The Rolling Stones es formen el 1962.

¹ CARDÚS, S., «Som una cançó» a *Avui* de 16 de gener de 2009.

Escoltant Els Setze Jutges m'han semblat indecents les actuals queixes de tots plegats, ara que lluitem des d'una confortabilitat nacional incomparable amb aquell treball de trinxera

I, és clar, Georges Brassens (1921-1981), el 1953 ja havia enregistrat *La mauvaise réputation*. Val a dir que aquests eren un tipus d'autors i uns estils de discos que no conformaven el panorama musical dominant en aquells anys encara de franquisme pur i dur. Per estar al dia d'aquesta música s'havia d'anar a comprar els discos a Andorra i passar-los discretament amagats per la duana. A més, també Déu n'hi do de la simplicitat d'aquelles «novetats» musicals! Però, fins i tot tenint en compte el context de l'època, *Audiència pública* sona tan, com ho diria... ingenu, potser? La força, és clar, provenia fonamentalment del fet de cantar en català. De la llengua. Aquesta era la potència que invisibilitzava les limitacions musicals dels primers passos del projecte. La llengua, i la convicció patriòtica. Certament, de seguida Raimon (1940) va marcar una diferència notable, i després Joan Manuel Serrat (1943), i en Lluís Llach (1948) o la Maria del Mar Bonet (1947), i abans en Francesc Pi de la Serra (1942). I els primers Setze Jutges, amb consciència del seu paper de suplència, es van retirar immediatament. Però les cançons que podem escoltar a *Audiència pública*, que en molts casos ja eren una segona versió millorada amb els arranjaments de Francesc Burrull (1934) i eren cantades amb més «estil» que en els *singles* originals, hi insisteixo, mostren tota la rudesia dels inicis d'aquell moviment. Doncs bé: la reivindicació d'aquells orígens, el respecte que mereixen, la lliçó que n'hauríem de treure, tenen a veure precisament amb

aquest primitivisme, amb la modèstia del gest. Efectivament, no es partia de cap excel·lència prèvia, sinó de la promesa i del risc que la Nova Cançó anunciava el somni que anticipava. La discreció artística del gest original, doncs, és el que el fa superb a la vista dels resultats aconseguits. Des del meu punt de vista, allò que realment sorprèn és la voluntat tosuda, arriscada i coratjosa que s'endevina darrera d'un gest que trasbalsaria el curs de la història que ens tenien escrita.

La majoria de les cançons d'*Audiència pública* les havia escoltades primer en els discs que compraven a casa. Jo encara no havia fet deu anys. I n'han passat molts des de llavors. La memòria les havia endolcit, i ara el record autèntic m'ha retornat a la duresa formal d'aquells temps, tan pobres com érem en tots sentits. I, de cop, escoltant-les, m'han semblat dramàticament indecents les actuals queixes de tots plegats, ara que lluitem des d'una confortabilitat nacional incomparable amb aquell treball de veritable trinxera que van fer els pioners de la Nova Cançó. Que no sigui per les lamentacions que se'ns escoli la força dels nostres gestos d'ara! |

